

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG/

101-1/337/3092

Ankara

27/6/1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Geregini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

Eki _____ :

- 1- Kanun Hükmünde Kararname
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)
- 3- Resmi Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Komisyon	- Sanayi, Tek. ve Ticaret - Plan ve Bütçe
TARİHİ	29.6.1995 1/880
K. D. B.	K. D. Bşk.
BAŞKAN	U. Çiller

Not : Verilecek cevaplarda Daire adının, yazı tarih ve sayısının açıklanması,

GENEL GEREKÇE

1.1.1957 yılında yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanunu'nda anonim ve limited şirketler için tesbit edilmiş olan asgari sermaye miktarları günümüz ekonomik şartları ve Avrupa Birliği mevzuatında öngörülen asgari sermaye miktarlarına göre çok yetersiz kalmıştır. Kanun bu konuda düzenleme yetkisi de vermediğinden asgari sermaye miktarları yükseltilememiştir. Zaman içerisinde gelişen ekonomik şartlar asgari sermaye miktarlarının yükseltilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan Kanunla Bakanlar Kurulu'na yetki verilmesi uygun bir yol olarak görülmektedir.

Anonim ve Limited şirketlerin kuruluş ve sermaye artırımı işlemlerinin kolaylaştırılması amacıyla anonim şirketlerin kuruluş ve sermaye artırımında mahkeme tasdiki ile sermayenin dörtte birinin blokesi uygulamadan kaldırılmaktadır.

Ticaret sicili hizmetlerinin daha iyi verilebilmesi ve oda ile üyeleri arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi açısından Sanayi ve Ticaret Bakanlığı denetiminde ticaret sicili memurluklarının tacirlerin mesleki kuruluşları olan ticaret odalarında kurulması uygun görülmektedir.

47

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Ticaret sicili memurluklarının yaptıkları işlemler, esas itibariyle tacirleri ilgilendirmektedir. Ticaret sicili memurluklarının, tacir ve sanayicilerin kanun dolayısıyla meslekî kuruluşu olan ticaret ve sanayi odaları nezdinde kurulması, ticaret sicili işlemlerinin daha süratle yapılmasına yol açacaktır. Esasen Adalet Bakanlığınca ticaret sicili kurulamayan yerlerde ticaret sicili işleri, halen ticaret ve sanayi odaları tarafından görülmektedir.

Madde değişikliği, bu amaca yöneliktir.

Madde 2- Ticaret sicili memurluklarınca yapılan hukuka uygunluk denetiminin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için, ticaret sicili memurluklarının faaliyetlerinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığının denetimine tabi olması öngörülmektedir.

Ticaret sicili memurluklarının ticaret ve sanayi odaları nezdinde kurulması ve sicil memur ve yardımcılarının maaşlarının ilgili odalar tarafından ödenmesiyle kamu açısından önemli bir tasarruf sağlanmış olacaktır.

Madde 3- Ticaret sicili memurluklarının ticaret ve sanayi odaları nezdinde kurulması öngörüldüğünden, bunların bağlı olduğu mahkeme hâkiminin nezaret görevi de sona ermektedir. Bu nedenle, Türk Ticaret Kanunu'nun 28 inci maddesinde sicile nezaretin nasıl yapılacağına ilişkin ticaret siciline ilişkin tüzükte gösterileceği öngörüldüğünden, artık gereği kalmayan bu hükmün kaldırılması amacıyla 28 inci maddede gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Madde 4- 1957 yılında yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketler için beşyüz bin Türk Lirası, limited şirketler için onbin Türk Lirası olarak tesbit edilmiş olan asgari sermaye miktarları günümüz ekonomik koşulları karşısında çok yetersiz kaldığından Anonim şirketler için beş milyar Türk Lirası, limited şirketler için de beşyüz milyon Türk Lirası asgari sermaye miktarlarının tesbit edilmesi ve bu miktarların on katına kadar artırılması hususunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmektedir.

Madde 5- Anonim şirketlerin muameleleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 274 üncü maddesi uyarınca 1972 yılında çıkarılan Ortaklarının Denetimine Dair Tüzük hükümlerine göre denetlenmektedir. Tüzük uyarınca şirketlerin hesap ve işlemleri, bilanço, envanter, kar-zarar cetvelleri incelenmekte ve tesbit edilen sonuçlara göre durum şirkete, C.Savcılığına veya fesih davası açılması için Maliye Bakanlığına intikal ettirilmektedir.

Şirket genel kurul toplantılarına katılan komiserlere ödenecek ücretin miktarı ve kim tarafından ödeneceği hususunda uygulamada tereddütler bulunmaktadır. Bu konuda karşılaşılan sorunların bütçeye bir yük getirmeden çözümü için bu fıkranın ilavesi uygun görülmektedir.

Madde 6-7- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin 9 uncu maddesiyle Türk Ticaret Kanunu'nun 288 ve 299 uncu maddeleri kaldırıldığından 285 ve 300 üncü maddelerinde buna uygun düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- T.Ticaret Kanununun 272 nci maddesinde belirlenen asgari sermaye miktarı beşmilyar liraya çıkarıldığından sermayenin bu miktardan aşağıya indirilmeyeceğine ilişkin olarak 396 ncı maddede buna uygun düzenleme yapılmaktadır.

Madde 9- Dördüncü maddenin de gerekçesinde açıklandığı üzere günümüz ekonomik koşullarına göre çok yetersiz kalan limited şirketler için öngörülüş olan asgari sermaye miktarı ve buna paralel olarak bir ortağın koyabileceği en az sermaye miktarı yükseltilmekte ve bu rakamların on katına kadar artırılması hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

A

Madde 10- Limited şirketlerin gerek sermaye artışında gerekse diğer mukavele değişikliklerinde Kanununun 513 üncü maddesinde öngörölmüş olan ittifak şartı uygulamada sorunlara yol açmakta ve sermaye payı ne olursa olsun bir ortağın istememesi halinde sermaye artışı yapılamamaktadır. Sermaye artışı ve diğer mukavele değişikliklerinde meydana gelen tıkanmaları önlemek amacıyla ittifak şartı kaldırılarak 2/3 nisap öngörülmektedir. Ancak mukavele ile bundan daha yüksek nisap tesbit edileceği de mümkün kılınmaktadır.

Madde 11- T. Ticaret Kanununun 517 inci maddesinde yapılan değişiklikle limited şirketlerin asgari sermaye miktarı ile bir ortağını taahhüt edeceği asgari sermaye payının miktarı yükseltildiğinden Kanununun 517 nci maddesinde buna uygun düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle metindeki yazım yanlışı düzeltilmektedir.

Madde 12- Değişiklik, T.Ticaret Kanununun 537. nci maddesinin birinci fıkrasının hakkaniyete aykırı olan son cümlesinin madde metninden çıkarılması amacına yöneliktir. Ayrıca, rey hakkı veren asgari sermaye miktarı bu K.H.K. nin 9 uncu maddesiyle getirilen değişikliğe paralel olarak yirmibeşmilyon liraya yükseltilmektedir.

Madde 13- Anonim ve limited şirketlerin kuruluş ve anasözleşme değişiklikleri ile tahvil ihracında bürokratik işlemleri azaltmak amacıyla anonim şirketlerin kuruluşunda ve tahvil ihracında mahkeme tasdikine ilişkin 299 ve 424 üncü, anonim şirketlerin kuruluş ve sermaye artırımında nakden taahhüt edilen sermayenin dörtte birinin bloke edilmesine ilişkin 268 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

Diğer taraftan, ticaret sicili henüz kurulamamış olan yerlerdeki sicil işlerinin Adalet Bakanlığının isteği ve mahkemenin nezareti altında ticaret ve sanayi odalarına gördürülebileceğine ilişkin 6753 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin beşinci fıkrası hükmü de, bu Kanun Hükmünde Kararnameyle yapılan düzenlemelere paralel olarak yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 14- Bu Kanun Hükmünde Kararname ile ticaret sicili memurluklarının Ticaret odaları nezdinde kurulması öngörüldüğünden Türk Ticaret Kanunu'nun 35 ve 36 nci maddelerinde gerekli düzenleme yapılmaktadır.

8

Geçici Madde 1- Ticaret sicili memurluklarının ticaret ve sanayi odalarına devir işlemlerinde bir aksama olmaması için; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği arasında bir protokol yapılması ve devir işlemlerinin bir yıl içinde tamamlanması öngörülmektedir.

Diğer taraftan ticaret sicili memurluklarında Adalet Bakanlığının memuru olarak çalışan personelin, istekleri halinde aynı Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanmaları öngörülerek, bunların özlük hakları korunmaktadır.

Geçici Madde 2- Anonim ve Limited şirketlerin asgari sermaye miktarları yükseltildiğinden şirketlerin sermayelerini, tesbit edilen bu miktarlara uygun hale getirebilmeleri için iki yıllık bir süre öngörülmekte ve bunun için önceki sermayenin tamamının ödenmesi şartı aranmamaktadır. Ayrıca Limited şirketlerin sermayelerini bu K.H.K ile tesbit edilen Beşyüzmilyon liraya yükseltmeleriyle sınırlı olmak üzere sermayelerinin yarısından fazlasını temsil eden ortakların karar verebilmeleri imkânı getirilmiştir.

Diğer taraftan, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımından itibaren iki yıl içinde sermaye artırımını yapacak anonim ve limited şirketlerin, 4077 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen binde iki oranındaki ödemedeki bu artırıma mahsus olmak üzere muaf olmaları hükme bağlanmaktadır.

Madde 15- Yürürlük hükmüdür.

Madde 16- Yürütme hükmüdür.

A

TÜRK TİCARET KANUNUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılması; 8/6/1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 24/6/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 26- Ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası bulunan yerlerde bir ticaret sicili memurluğu kurulur. Oda olmayan veya yeterli teşkilatı bulunmayan odaların olduğu yerlerde ticaret sicil işleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tesbit edilecek o il dahilindeki yeterli teşkilata sahip odalardan birinin ticaret sicili memurluğu tarafından yürütülür.

492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uyarınca alınan ticaret sicili harçlarının, bütçeye gelir kaydedilen kısmının yarısı ilgili odaya gelir kaydedilir.

Ticaret sicili memurluğunun kurulmasında aranacak şartlar ile odalar arasında sicil işlemleri konusunda gerekli işbirliğinin sağlanmasına ilişkin esaslar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir."

Madde 2- 6762 sayılı Kanunun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"II.Yönetim

Madde 27- Ticaret sicilinin yönetimi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alınarak ilgili oda meclisi tarafından atanan bir sicil memuruna aittir. Sicil memurluğunun iş hacmine göre, aynı usulle yeteri kadar yardımcı görevlendirilir.

Ticaret sicili memuru ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Devlet memuru gibi cezalandırılır ve bunlara karşı işlenmiş suçlar Devlet memurlarına karşı işlenmiş sayılır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ticaret sicili memurluklarının faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidir. Ticaret sicili memurlukları, adıgeçen Bakanlıkça alınan tedbir ve talimatlara uymakla yükümlüdür."

Madde 3- 6762 sayılı Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 28- Ticaret sicili memurluğunun teşkilatı, sicil defterlerinin nasıl tutulacağı, tescil mecburiyetinin nasıl yerine getirileceği, sicil memurlarının kararlarına karşı itiraz yolları, sicil memur ve yardımcılarını ile diğer personelde aranacak şartlar, disiplin işleri ve bu hususla ilgili diğer esas ve usuller bir tüzükle düzenlenir."

Madde 4- 6762 sayılı Kanununun 272 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 272- Özel kanunlarda aksine hüküm olmadıkça esas sermaye miktarı beş milyar Türk lirasından aşağı olamaz. Bu miktar, Bakanlar Kurulunca on katına kadar artırılabilir."

Madde 5- 6762 sayılı Kanununun 274 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 274- Anonim şirketlerinin muameleleri, bir tüzük ile tayin olunacak şekilde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ticaret müfettişleri tarafından denetlenir. Denetim, bilançonun açıklık ve doğruluk esasları çerçevesinde yapılacak incelemeyi de kapsar. Diğer bakanlık ve kuruluşlarca anonim şirketleri ilgilendiren konularda düzenleme yapılması halinde, Bakanlığın uygun görüşü alınır. Bakanlık, bu Kanununun ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerinin tatbikıyla ilgili olarak tebliğler çıkarmaya yetkilidir. Ticaret sicili memurlukları tebliğ hükümlerine uymakla yükümlüdür."

Kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya kamu düzenine aykırı işlemler ve faaliyetlerde bulunduğu anlaşılan şirketler aleyhine özel kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca fesih davası açılabilir.

Bu Kanununun 297 ve 378 inci maddeleri uyarınca anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına katılacak komiserlerin nitelikleri, genel kurul ile ilgili görev ve yetkileri Bakanlıkça bir yönetmelikle tesbit edilir. Bakanlık komiserlerinin yol giderleri ve zaruri masrafları Bütçe Kanununun (H) cetvelinin (B) bendi ile tesbit edilen Devlet memurlarına ödenen en yüksek yurt içi günlük harcırah tutarının üç katını geçmemek üzere şirket tarafından karşılanır. Şirket tarafından ödenecek ücret ve yolluk miktarları ve bunların ödenme şekli yönetmelikte gösterilir."

Madde 6- 6762 sayılı Kanununun 285 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Esas sermayeye tekabül eden payların muvazaadan arı olarak tamamen taahhüt edilmiş olması şarttır."

Madde 7- 6762 sayılı Kanunun 300 üncü maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (4) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kuruluş umumi heyetinin yapılmasından sonra 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan olunur."

"4.Esas sermayesinin miktarı, ödeme suret ve şartları ve hisse senetlerinin itibari kıymeti;"

Madde 8- 6762 sayılı Kanunun 396 ncı maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Esas sermaye hiç bir suretle bu Kanunun 272 nci maddesi ile belirlenen asgari sermaye miktarından aşağı indirilemez."

Madde 9- 6762 sayılı Kanunun 507 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 507- Limited şirketin esas sermayesinin en az beşyüz milyon Türk lirası olması şarttır.

Ortakların koyacakları sermaye birbirinden farklı olabilir. Ancak, ortakların koyacakları sermayenin en az yirmibeşmilyon Türk lirası veya bunun katları olması lazımdır.

Devir için bölme ve mirasın taksimi hali hariç olmak üzere ortanın sermayesi bölünmez bir bütündür.

Bu maddede yazılı miktarlar, Bakanlar Kurulunca on katına kadar artırılabilir."

Madde 10- 6762 sayılı Kanunun 513 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 513- Mukavelede daha yüksek bir nisap öngörülmemiş ise mukavele, sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir.

Ortakların mesuliyetini genişletme hakkındaki kararların, her halde ittifakla verilmesi gerekir."

Madde 11- 6762 sayılı Kanunun 517 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 517- Her ortanın koymuş olduğu sermaye miktarı ile şirket sermayesi, bu Kanunun 507 nci maddesi ile belirlenen miktarlardan aşağı indirilemez.

Anonim şirketlere ait hükümler esas sermayenin azaltılması hakkında tatbik olunur. Şu kadar ki, zarar neticesinde bilançoda husule gelen bir açığın amortisman yoluyla kapatılması maksadı güdülse bile alacaklılar davet ve bildirilen alacaklar tediye ve temin olunur."

Madde 12- 6762 sayılı Kanununun 537 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Şirket mukavelesinde aksine hüküm olmadıkça her ortağın rey hakkı koyduğu sermaye miktarına göre hesaplanır. Her yirmibeşmilyon Türk lirası bir rey hakkı verir."

Madde 13- 6762 sayılı Kanununun 288, 299 ve 424 üncü maddeleri ile 6763 sayılı Türk Ticaret Kanununun Mer'iyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanununun 12 nci maddesinin beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 14- 6762 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Ek Madde 1- 6762 sayılı Kanununun 35 ve 36 nci maddelerinde geçen "sicilin bağlı olduğu mahkeme" ibareleri "sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli Asliye Hukuk Mahkemesi" olarak değiştirilmiştir."

Geçici Madde 1- Ticaret sicili memurluklarının devir işlemleri, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından düzenlenen bir protokole göre yürütülür ve bir yıl içinde tamamlanır.

Ticaret sicilinde Adalet Bakanlığının memuru olarak çalışan personel, istekleri halinde adı geçen Bakanlıkta durumlarına uygun bir kadroya atanırlar.

Geçici Madde 2- Esas sermayesi beşmilyar Türk lirasından aşağı olan anonim şirketler ile beşyüz milyon Türk lirasından aşağı olan limited şirketler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde sermayelerini bu miktarlara çıkararak tescil ettirmedikleri takdirde münfesih olurlar.

Anonim şirketlerin sermayelerini beşmilyar Türk lirasına kadar artırmaları sırasında 6762 sayılı Kanununun 391 inci maddesi uygulanmaz.

Limited şirketlerin sermayelerini beşyüz milyon Türk lirasına kadar çıkarmalarına ilişkin mukavele değişikliği için, sermayenin yarısından fazlasını temsil eden ortakların karar vermesi yeterlidir.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde sermaye artırımını yapacak olan anonim ve limited şirketler; 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 29 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sermaye artırımını yapmaları halinde artırılan kısım için ödenecek olan binde iki oranındaki ödemeden, bu artırıma mahsus olmak üzere muafırlar.

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

KHK/ 559

Madde 15- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 16- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

PROF. DR. T. ÇİLLER
BAŞBAKAN

SÜLEYMAN DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

H. ÇETİN Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.	N. CEVHERİ Devlet Bakanı	Y. AKTUNA Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
O. KUMBARACIBAŞI Devlet Bakanı	B. S. DAÇE Devlet Bakanı	A. BAYKAL Devlet Bakanı	A. E. KIRATLIOĞLU Devlet Bakanı
N. KURT Devlet Bakanı	A. HACALOĞLU Devlet Bakanı	A. A. DOĞAN Devlet Bakanı	A. ATAÇ Devlet Bakanı
O. KUMBARACIBAŞI Devlet Bakanı V.	A. GÖKDEMİR Devlet Bakanı	Ş. ERDEM Devlet Bakanı	M. MOĞULTAY Adalet Bakanı
M. GÖLHAN Millî Savunma Bakanı	N. MENTEŞE İçişleri Bakanı	E. İNÖNÜ Dışişleri Bakanı	İ. ATTILA Maliye Bakanı
N. AYAZ Millî Eğitim Bakanı	E. ŞAHİN Bay. ve İskan Bakanı	D. BARAN Sağlık Bakanı	A.Ş. EREK Ulaştırma Bakanı
R. ŞAHİN Tarım ve Köylüleri Bakanı	Z. HALİS Çal. ve Sos. Güv. Bakanı	H. AKYOL Sanayi ve Ticaret Bakanı	V. ATASOY Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
İ. GÖRPINAR Kültür Bakanı V.	İ. GÖRPINAR Turizm Bakanı	H. EKİNCİ Orman Bakanı	R. AKÇALI Çevre Bakanı

Dosya No.